

پیشگیری وضعی از جرائم درون سازمانی^۱

سید هادی دهقان^۲

سررهنگ ستاد علیرضا صوفی^۳

چکیده

هدف این مقاله، شناسایی روشهای مؤثر پیشگیری وضعی از ارتکاب جرائم و میزان موفقیت در هر یک از آنها است. روش تحقیق به کار گرفته شده توصیفی - پیمایشی است و جامعه نمونه ۸۵ نفر از کارشناسان و خبرگان ناجا هستند. در این تحقیق پنج روش پیشگیری وضعی کلارک شامل ۲۵ شیوه مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان می‌دهد از بین ۲۵ شیوه (فنون) پیشگیری وضعی، «افزایش مراقبت» (با میانگین ۴/۵۳)، و «تقویت آماج جرم» (با میانگین ۴/۴۲) بیشترین میانگین اهمیت و «تقویت نظارت رسمی» (با میانگین ۳/۱۶)، «افزایش مراقبت» (با میانگین ۳/۶۵)، بیشترین میانگین موفقیت را کسب کرده است. در مقابل، «تأمین نظارت طبیعی» (با میانگین ۳/۹۶)، «نهان کردن آماج جرم» (با میانگین ۳/۷۸)، و «منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم» (با میانگین ۳/۵۶) کمترین میانگین اهمیت و «منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم» (با میانگین ۲/۷۱) و کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی (با میانگین ۲/۵۸) کمترین میانگین موفقیت را به دست آورده است.

واژگان کلیدی

جرائم سازمانی، پیشگیری، پیشگیری وضعی، شیوه های پیشگیری

۱. تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۱۰/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۱۱/۲۸

۲. کارشناس حقوق و محقق دفتر تحقیقات کاربردی بازرسی کل

۳. مربی سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا و دانشجوی دانشگاه عالی دفاع ملی، پست الکترونیکی:

Bazresi_dtk@yahoo.com

۱. بیان مسئله

امروزه این موضوع، که پیشگیری از جرائم مؤثرتر و مقرون به صرفه‌تر از به کار بستن مجازات پس از وقوع آن است، واقعیتی پذیرفته شده و بدیهی است. بند ۵ اصل ۱۵۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم را از جمله وظایف قوه قضاییه برشمرده است. در این راستا از گذشته روشهای کارآمد پیشگیری در جرم‌شناسی مطرح بوده و مورد بحث قرار گرفته است. به طور خلاصه اقدامات پیشگیرانه در دانش جرم‌شناسی را می‌توان به دو نوع اصلی تقسیم‌بندی کرد:

۱. «اقدامات واکنشی» یا به تعبیر جرم‌شناسی، پیشگیری کیفری است که مقصود از آن مجموعه اقداماتی است که پس از وقوع جرم از طریق کشف جرم، تعقیب مجرم و اعمال مجازات صورت می‌گیرد. این قسم از پیشگیری است که بند ۸ ماده ۴ قانون نیروی انتظامی مصوب ۱۳۶۹ بر عهده نیروی انتظامی به عنوان ضابط قوه قضاییه نهاده است.

۲. «اقدامات کنشی» یا به تعبیر جرم‌شناسی، پیشگیری غیرکیفری از جرم است که خود به دو نوع مکتب اصلی تقسیم شده است:

الف- «پیشگیری اجتماعی» که مقصود از آن از میان بردن زمینه‌های فردی و اجتماعی جرم در افراد است.

ب- «پیشگیری وضعی»، که نظریه نسبتاً جدیدی است و به روشهایی اطلاق می‌شود که در مقطع زمانی پس از ایجاد انگیزه مجرمانه در شخص برای ارتکاب بزه و پیش از وقوع و ارتکاب جرم در جهت ممتنع یا دشوار ساختن ارتکاب بزه و در نتیجه انحراف بزهکار از اجرای آن صورت می‌گیرد.

نیروی انتظامی به عنوان مأمور استقرار نظم و امنیت و با طیف گسترده‌ای از وظایف، نقشی اساسی در برپایی امنیت در جامعه و حفظ حیثیت کشور و نظام دارد. بدیهی است که ارتکاب جرائم از سوی اعضای این نیرو شایسته نیست و به این حیثیت خدشه وارد می‌سازد. قسم اول اقدامات پیشگیرانه و نظارتی یعنی کشف جرم و برخورد با مرتکب پس از انجام دادن جرم روش معمول چنین نهادهایی در جهت ایفای وظایفشان است. حال مسئله این است که چنین نهادهایی شایسته و بایسته است که از دستاوردهای نوین دانش جرم‌شناسی در جهت پیشگیری بهره‌برداری کنند. بنابراین لازم است بررسی شود

که نهادهای نظارتی نسبت به جرائم درون سازمانی چه اقدامات غیرکیفری و پیشگیرانه می‌توانند انجام دهند. و به عبارت دیگر، راهکارهایی را که در روشهای غیرکیفری بویژه در نظریه پیشگیری وضعی برای کنترل جرم پیش از وقوع آن مطرح شده چگونه می‌توان در مورد جرائم درون سازمانی به کار برد. لذا سؤالات اصلی این تحقیق عبارت است از:

روشهای پیشگیری وضعی از جرائم درون سازمانی چیست؟

۲. اهمیت، اهداف و ضرورت تحقیق

پلیس، که خود مأمور استقرار نظم و امنیت است، باید از صحت عمل و اعتماد عمومی برخوردار باشد. جامعه از پلیس انتظار ایجاد امنیت و آرامش را دارد و این سازمان را پناهگاهی برای خود می‌داند. به همین دلیل تصور اینکه پلیس، خود مرتکب تخلفات و جرائمی بشود در اذهان عمومی پذیرفتنی نیست و اعتماد عمومی را از این سازمان سلب خواهد کرد.

بنابراین می‌باید با پدیده‌های مجرمانه در سازمان پلیس برخورد، و تا حد امکان از بروز و وقوع آنها پیشگیری کرد. اهمیت چنین تحقیقاتی نیز از همین جا ناشی می‌شود که اقدامات پیشگیرانه نسبت به جرائم درون سازمانی، موجب کاهش خسارت وارد شده به سازمان و هزینه‌های کشف جرم و تعقیب مجرم و صدمات وارده به بزهکار و بزه‌دیدگان می‌گردد و در حفظ سلامت سازمان و بهبود عملکرد آن تأثیر بسزایی دارد.

از این گذشته، ویژگیهای روشهای وضعی پیشگیری از جرائم از جمله زودبازده بودن، کم هزینه‌تر بودن اهمیت چنین پژوهش‌هایی را نشان می‌دهد.

هم چنین از آنجا که در مورد این موضوع و به طور کلی کاربرد روشهای پیشگیری غیرکیفری در سازمانهای انتظامی، تحقیقات مستقل و جامع کمی صورت گرفته و ابعاد قضیه آن چنانکه باید روشن نشده، پرداختن به آن ضروری می‌نماید.

هدف اصلی از اجرای این تحقیق، شناسایی روشهای مؤثر پیشگیری وضعی از ارتکاب جرائم و ارائه راهکار در هر یک از روشهای پیشگیری است.

۳. مبانی نظری تحقیق

۳-۱. نظریه انتخاب عقلانی

این نظریه بیان می‌کند که بیشتر نتایج مجرمانه ناشی از انتخابی است که توسط مجرم انجام شده؛ کسی که در صدد منفعت اقتصادی، جنسی یا دیگر منافع است. سایر منافع شامل سوء استفاده و تحکم بر دیگران (یا سوء استفاده از زن یا بچه) ارضای نفس و تمایلات جسمی در به‌کارگیری مواد مخدر و مشروبات الکلی یا سایر لذایذ دنیوی است نه آنچه در بیشتر نظریه‌های جرم‌شناسی وضع نامساعد روانی یا اجتماعی تلقی می‌شود» (میرخلیلی، ۱۳۸۵: ۲۷). پس این دیدگاه بر این فرض مبتنی است که فرایند تصمیم‌گیری ارتکاب جرم، شبیه بسیاری دیگر از تصمیماتی است که مردم عادی می‌گیرند؛ بدین معنا که افراد در بعضی مواقع ارتکاب جرم را پس از ارزیابی و سنجش پیامدهای احتمالی آن کار و پس از محاسبه منافع و پاداشهایی انتخاب می‌کنند که در مقایسه با هزینه‌ها و خطرهای جرم انتظار می‌رود. هم‌چنین پس از گرفتن تصمیم برای رسیدن به اهدافشان، عملیات مناسب آن را نیز برمی‌گزینند.

۳-۲. نظریه الگوی فعالیت روزمره^۱

«نظریه فعالیت روزمره متعلق به کوهن^۲ و فلسون^۳ است که کارشان بر فعالیتهای روزمره مجرمان متمرکز است. این نظریه عمدتاً بر رویدادهای مجرمانه تأکید دارد و کمتر به وضعیت ذهنی یا پیشینه مجرمان می‌پردازد. این رویکرد هم‌چنین برای تجزیه و تحلیل کمی جغرافیایی الگوها و روندهای جرم مناسب است. این نظریه با نظریه‌های جغرافیایی رفتاری و الگوسازی جرم پیوند دارد؛ به این دلیل که معتقد است مجرمان مانند همه انسانها برنامه‌های روزانه دارند (رفت و آمد به سرکار، ملاقات با دوستان، خرید و...) و هنگام رفت و آمدهای روزانه خود، هدفهای محتمل را جستجو می‌کنند. هدفها اغلب با رفتارهای فردی و منحصر به فرد مجرمان رابطه دارد. بنابراین کودک ربایان احتمالاً

1. Routine activity theory

2. Cohen

3. Felson

مدارس و زمینهای بازی بچه‌ها را انتخاب می‌کنند که هنگام رفت و آمد روزمره خود با آنها روبه‌رو می‌شوند و دزدان معتاد نیز احتمالاً هدفهایی را انتخاب می‌کنند که در مجاورت بازارهای مواد مخدر باشد (بیات و شرافتی پور و عبدی، ۱۳۸۵: ۶۱).

این نظریه بیان می‌کند که وقوع جرائم به جمع سه عنصر نیازمند است که در یک زمان و مکان به هم می‌رسند این سه عنصر عبارت است از: وجود مجرم بالقوه و واجد انگیزه برای ارتکاب جرم، آماج یا هدف مناسب جرم و نبودن نظارتی صحیح و شایسته.

۳-۳. الگوهای بی‌سازمانی اجتماعی

اصطلاح بی‌سازمانی اجتماعی برای بیان این عقیده است که مناطق خاصی هست که به لحاظ اجتماعی از هم پاشیده و نابسامان است و جمعیت آنها شامل مهاجران، بیکاران، مجرمان، خانواده‌های بی‌سرپرست و غیره است که محل مناسبی برای نشو و نماي رفتارهای منحرفانه است. نظریه پردازان در مورد بی‌سازمانی اجتماعی معتقدند شبکه روابط اجتماعی باید به گونه‌ای تقویت شود که ویژگی پیشگیری از جرم را به دنبال داشته باشد (میرخلیلی، ۱۳۸۵: ۳۱).

در نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، نظریه‌رهایی از جنایات محلی به عنوان راهی است که در آن ساکنین در تلاشند تا در اولین فرصت محل زندگی خود را ترک نمایند، از این رو ساکنین به موضوعات اجتماعی بی‌توجه هستند و مراکز متداول کنترل کننده مانند خانواده، مدرسه، اجتماعات تجاری و آژانس‌های خدمات رسانی اجتماعی تضعیف و مختل می‌شوند، روابط شخصی اجتماعات نیز تحت فشار می‌باشند زیرا همسایگان دائماً در حال جابه جایی هستند. تغییر و تحول دائمی ساکنین محلات اجتماعات را تضعیف نموده و تلاش‌های انجام شده در حل مشکلات همسایگی و محلی و ایجاد اهداف مشترک را عقیم می‌سازد.» (لاری جی سیگل^۱، ۱۳۸۵: ۳۱۸)

۳-۴. نظریه فرصت

نظریه فرصت با ماهیت و میزان جرائم ارتكابی در ارتباط است تا از طریق تفسیر در

ساختار فرصت، آمار جرائم را کاهش دهد. این نظریه میزان خطر بزه‌دیدگی را وابسته به انواعی از شیوه‌های زندگی و هم چنین فعالیتهایی قلمداد می‌کند که زمینه تماس مستقیم و نزدیک برخی از افراد و اجتماعات را با مجرمان بالقوه فراهم می‌آورد. طرفداران نظریه پیشگیری معتقدند برای ارتکاب جرم علاوه بر وجود مرتکب و عدم مانع و سایر عناصر لازم به وجود یک هدف یا آماج مناسب یا همان فرصت نیاز است (همان: ۲۸).

۳-۵. نظریه‌های فردی یا اصطلاحاً «سیب فاسد»

در این نظریه یک دیدگاه تدافعی از سوی یک سازمان برای توجیه ارتکاب جرایم و فساد در آن دانسته شده است. به گفته منتقدین این دیدگاه این حقیقت را نادیده می‌گیرد که پرسنل مجرم ضرورتاً این گونه متولد نشده‌اند بلکه ممکن است در درون سازمان به سمت جرم و فساد سوق داده شوند. این دیدگاه بر گزینش دقیق و استخدام تکیه دارد درحالی که علی‌رغم چنین گزینش‌هایی شاهد جرایم درون سازمانی هستیم. (نیوبرن^۱، ۱۹۹۷: ۶۲۳-۶۲۵)

۴. پیشگیری

پیشگیری در لغت به معنای: رفع، جلوگیری، مانع شدن و از پیش مانع چیزی شدن است (لغت‌نامه دهخدا). جلوگیری، دفع، صیانت، مانع شدن، جلوگیری (فرهنگ معین، ۱۳۶۰) پیشگیری یا جلوگیری کردن هم به معنای پیش دستی کردن، پیشی گرفتن و به جلو چیزی رفتن و هم به معنی آگاه کردن، خبر چیزی دادن و هشدار کردن است (زینالی، ۱۳۸۱: ۹۹).

مرکز بین المللی پیشگیری از جرائم نیز پیشگیری را چنین تعریف می‌کند: «هر عملی که باعث کاهش بزهکاری، خشونت، ناامنی از طریق مشخص کردن و حل کردن عوامل ایجاد کننده این مشکلات به روش علمی شود، پیشگیری از جرائم است». در این تعریف مشخص کردن (شناسایی و کشف کردن) و هم چنین حل کردن یعنی مسئله یابی، آن هم با تأکید به روش علمی بسیار حائز اهمیت است (رجبی پور، ۱۳۸۳: ۱۷-۱۵).

جان بولوم^۱ به نقل از مرکز پیشگیری استافورد انگلستان، پیشگیری را چنین تعریف کرده است: پیش‌بینی، شناخت و برآورد خطرها و اقدام به فعالیتهایی برای حذف یا کاهش این خطرهاست.

در تعریف دیگری میشل روگروسون^۲ پیشگیری را تدابیری دانسته است که در راستای حفاظت شهروندان از تجاوز به حیطة خصوصی و تهدید هویت آنان فراهم می‌آورد. کوسن نیز پیشگیری را مجموعه‌ای از اقدامات و تدابیر غیرقهرآمیز می‌داند که با هدف خاص مهار بزهکاری، کاهش احتمال جرم، کاهش دخالت جرم و در مورد علل جرائم اتخاذ می‌شود. در این تعریف اقدام پیشگیرانه اقدام غیرقهرآمیز است که بر عوامل جرم‌زا اعمال می‌شود (رجبی پور، ۱۳۸۳: ۱۷-۱۶).

کیزر (۱۹۸۹) پیشگیری را تدابیری می‌داند که با کمک آن سخت شدن ارتکاب جرم، چه با کاهش فرصتها و موقعیتهای ارتکاب جرم و چه با تحت تأثیر قرار دادن مجرمان بالقوه و کل جامعه به حداقل می‌رسد (زینالی، ۱۳۸۱: ۹۹).

۵. پیشگیری از جرم بر اساس مدل طراحی محیطی^۳

صاحب‌نظران، پیدایش دانش پیشگیری وضعی را به اواخر دهه ۱۹۷۰ پس از شکست پیشگیری اجتماعی مربوط می‌دانند. غالباً این رویکرد را ملهم از دو اثر آمریکایی دانسته‌اند: یکی کتاب «فضای قابل دفاع» از اسکارنیومن و دیگری کتاب «پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی» (رزبنام، لوریسیو، داویس^۴، ۱۳۷۹: ۱۵۰-۱۵۱).

«CPTED مطالعه همه جانبه و طراحی محیطی برای ایجاد رفتار مطلوب، افزایش کارآمدی و کاهش بروز رفتارهای ضد اجتماعی است. رویکرد نوین این رشته به حوزه‌های طراحی محیطی عاطفی، روانشناختی نیز وارد شده است.

1. Bolom

2. Rogevson

3. Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED)

4. Rozenbam & Lolesio & Davic

CPTED برسه پایه بنا شده است: نظارت طبیعی^۱ کنترل طبیعی ورود^۲ و تعیین حدود قلم^۳ نظارت طبیعی، توانایی مشاهده وقایع بدون اتخاذ تدابیر ویژه است.

۶. پیشگیری وضعی از جرم بر اساس نظریه کلارک^۴

مرور تمام تعاریف ارائه شده نشان می‌دهد که تعریف کلارک از پیشگیری وضعی را می‌توان به عنوان تعریف مبنا در این تحقیق قرار داد که آن را چنین تعریف می‌کند: «ابزارهای کاهش موقعیت ارتکاب جرم مستقیماً راجع به نوع خاص و ویژه‌ای از جرم، راه‌حل ارائه می‌کند، شامل مدیریت، طراحی یا تغییر در محیط حتی الامکان به طور منظم و پایدار و منظور از آن افزایش تلاش و خطرهای جرم و کاهش منافع آن از طریق بررسی و مشاهده طیف وسیعی از بزهکاران است».

در سال ۱۹۸۰ نویسنده‌ای به نام هوگ هشت روش برای کاهش موقعیت‌های ارتکاب جرم مطرح کرد. در ۱۹۹۲ کلارک در اثر خود، شمار این فنون را به دوازده رساند. پس از آن در سال ۱۹۹۷ کلارک و هومل دوازده روش اولیه را اصلاح کردند و با اضافه نمودن دسته‌ی دیگری تحت عنوان «از میان بردن معاذیر» آنها را به ۱۶ تکنیک افزایش دادند. این امر موجب شد که شمول تدابیر وضعی بر جرائم دیگری مانند فرار از مالیات، تخلفات ترافیکی، آزار جنسی و سرقت اموال محل کار توسط کارکنان نیز تعمیم پیدا کند.

کلارک در این زمینه اظهار کرده است:

«پیشگیری وضعی شامل ابزارهای کاهش موقعیت ارتکاب جرم می‌شود که:

- مستقیماً درباره‌ی نوع خاص و ویژه‌ای از جرم راه‌حل ارائه می‌کند.
- شامل مدیریت، طراحی یا تغییر در محیط حتی الامکان به طور منظم و پایدار است.
- منظور از آنها افزایش تلاش و خطرهای جرم و کاهش منافع آن از طریق بررسی و مشاهده طیف وسیعی از بزهکاران است.

1. Natural servillance
2. Natural access control
3. Territoriality
4. Clark

کورنیش و کلارک در سال ۲۰۰۷ این فنون را با افزودن دسته پنجم، تحت عنوان «کاهش تحریکها» به ۲۵ شیوه (فن) افزایش دادند و برخی اصلاحات دیگر نیز در دسته بندی فنون به کار بستند که شامل مراحل ذیل است:

گروه اول: پنج شیوه افزایش زحمات ارتکاب جرم

تقویت آماجهای جرم: منظور از تقویت آماجهای جرم غالباً تمهیدات فیزیکی و بهره‌گیری از ابزارهایی چون قفلها، حفاظها، نرده‌ها، سیستم‌های دزدگیر، اعلام خطر و سایر وسایل تکنولوژیکی است که موجب دشوار شدن ارتکاب جرم برای مجرمان می‌شود؛ به عبارت دیگر شیوه‌های دشوار گرداندن آماج جرم از طریق ایجاد موانع فیزیکی، سد راه مجرمان بالقوه می‌شود (کلارک، ۱۹۹۲).

کنترل دسترسی به آسان‌کننده‌ها و ابزارهای جرم: روش کنترل دسترسیها سعی دارد تا ورود به محیط یا فضاها را به منظور دسترسی به آماج جرم برای مجرمان بالقوه دشوارتر گرداند؛ مانند تلفنهای هم‌مانگی برای ورود به محل، کارتهای ورودی الکترونیکی، نصب کارت شناسایی روی سینه افراد مجاز و ... (محمد نسل، ۱۳۸۷: ۳۲).

غریبال خروجیها: عمدتاً به این منظور طراحی می‌شود که اگر هم بزهکار به آماج جرم دسترسی یافت، نتواند آنها را از موقعیت ارتکاب جرم خارج کند؛ مانند خروج اموال با ارائه برگ خروج صادر شده از سوی مقامات مجاز، الصاق برچسب الکترونیکی روی کتابخانه یا فروشگاه‌ها، کنترل چمدانها در فرودگاه و پایانه‌های مسافری با دستگاه‌های الکترونیکی، بلیط‌هایی که ارائه آنها برای خارج شدن از محلی لازم است یا اظهارنامه و اسناد کالاهای صادراتی که برای خروج آنها از کشور لازم است یا بهره‌گیری از گشت مرزی و غیره.

منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم (یا تغییر جهت رفتار مجرمانه مرتکبان): این شیوه شامل منحرف کردن مجرمان از محل یا موقعیتهای بالقوه جرم یا متوجه کردن یا سوق دادن آنها به محلهای دیگر یا فعالیتهای دیگر می‌شود؛ مانند بستن بعضی خیابانها و کوچه‌ها به منظور جلوگیری از دزدی منازل، پراکندن افراد شرور از محلهای اجتماع آنان، نصب تابلوهای مخصوص شعار نویسی در جاهایی که افراد از طریق نوشتن، مرتکب برخی بی‌نزاکتی‌ها می‌شوند.

کنترل ابزارها و آسان کننده‌های جرم: محدودیت و کنترل حمل سلاح سرد، ممنوع بودن سلاح گرم، از کار انداختن و قطع تلفنهای همراه دزدیده شده بعد از به سرقت رفتن، مکلف نمودن اشخاصی که خودرو آنها سرقت شده به گزارش آن به مقامات انتظامی، محدود کردن و کنترل فروش اسپری‌های رنگ به نوجوانان برای جلوگیری از دیوار نویسی‌های حاوی مطالب خلاف نزاکت و اخلاق از جمله نمونه‌های کاربرد این روشها است (همان: ۳۴).

گروه دوم: پنج شیوه در جهت افزایش خطرهای جرم

افزایش مراقبت و محافظت: تجربیات، بیانگر این است که نبودن محافظ کارآمد یکی از عواملی است که موجب افزایش خطر ارتکاب جرم می‌شود. در مقابل، تقویت محافظت از آماج بالقوه جرم، موجب انصراف بزهکار بالقوه از عملی کردن تصمیم خود مبنی بر ارتکاب جرم می‌شود و حتی در صورت اقدام مرتکب نیز موجب ناکامی وی در پایان دادن موفقیت آمیز عملیات اجرایی جرم می‌گردد. این روش شامل اقداماتی مانند افزایش شمار نگهبانان و نیروهای حراست در اماکن عمومی، رعایت پیش‌بینی‌های احتیاطی به طور روزمره مانند بیرون رفتن در شب با گروه و نه به تنهایی است (همان: ۳۴).

نظارت طبیعی: منظور از این شیوه اقداماتی است که سبب می‌شود حضور و نظارت عامه به عنوان مانعی در جهت جلوگیری از جرائم عمل کند؛ به بیان دیگر این شیوه به تدابیری اطلاق می‌شود که از طریق اصلاح طراحی محیطی و بهبود وضعیت طبیعی، موجب افزایش توانایی انسان و یا تجهیزات فنی در مراقبت از یک منطقه می‌شود؛ مانند بهبود روشنایی خیابانها، طراحی فضاهای قابل دفاع یا اینکه بانکها یا مغازه‌ها پس از ساعات کار، چراغ کم نوری را در محل کار خود روشن بگذارند به گونه‌ای که از بیرون و برای رهگذران، امکان دیدن داخل بانک و مغازه فراهم باشد برای جلوگیری از سرقت یا برداشتن موانع بصری روبه روی منازل که موجب افزایش دید ساکنان نسبت به سارقان بالقوه می‌گردد (میر خلیلی، ۱۳۸۵: ۱۴۰).

کاهش ناشناختگی و گمنامی افراد در جامعه: به اقداماتی اشاره می‌کند که تمام افراد جامعه قابل شناسایی و در دسترس باشند تا در صورت ارتکاب جرم سرعت بیشتری، مجرم شناسایی و تحت تعقیب قرار گیرد؛ مانند صدور کارت شناسایی برای رانندگان تاکسی و

الزام آنان به الصاق آن بر روی شیشه جلو اتومبیل به طوری که مسافران امکان مشاهده آن را داشته باشند؛ تعیین لباسهای متحدالشکل برای دانش‌آموزان مدارس، اجباری کردن کارت‌های ملی که شناسه پستی محل سکونت اشخاص بر آن درج شده است.

مدیریت صحیح اماکن: آموزش کارکنان مؤسسه‌های عمومی و خصوصی و استفاده از آنان در برقراری یا تقویت محافظت از محیط و اموال نیز از فنون پیشگیری وضعی است. از نمونه‌های کاربرد این روش می‌توان به این موارد اشاره کرد: نصب دوربینهای مداربسته در طبقه دوم اتوبوسهای دو طبقه برای جلوگیری از تخریب و خرابکاری، به کارگیری دو کارمند یا فروشنده در فروشگاه‌ها و مغازه‌ها، تشویق کردن و پاداش دادن به کارکنان مراقب و محتاط، به کارگیری انواع سیستم‌های نظارت و مراقبت تلویزیونی، دوربینهای نظارتی، دوربینهای مخفی و غیره.

تقویت نظارت رسمی: مراقبت رسمی به مراقبت کاملاً آشکاری اطلاق می‌شود که هوشیاری و مراقبت و کنترل اوضاع را به بزهکاران بالقوه یادآوری می‌کند و آنها را متقاعد می‌سازد که در صورت ارتکاب جرم، شناسایی و دستگیر خواهند شد (همان: ۳۶). نظارت رسمی که در جامعه از طریق پلیس، نیروهای امنیتی و حراست و در سازمان از طریق نهادهای بازرسی اعمال می‌شود، راهکاری است که موجب افزایش هزینه‌ها و خطرهای ارتکاب جرم برای مجرمان بالقوه می‌گردد، مانند: حضور مستمر و گسترده گشتهای پلیس در جامعه (میرخلیلی، ۱۳۸۵: ۱۷۲).

گروه سوم: پنج شیوه کاهش دستاوردها یا منافع مورد انتظار از جرم

نهان کردن آماج جرم: این شیوه اساساً شناسایی آماج جرم را از سوی بزهکارانی منتفی می‌کند که در جستجوی شکار مناسب هستند، مانند ذکر نکردن مرد یا زن بودن اشخاص در کتابهای راهنمای تلفن برای جلوگیری از مزاحمت نسبت به خانمها، نامعلوم و ناشناخته بودن وسایل حمل و نقل اشیای گرانبها، ممنوع بودن پارک خودرو در خیابان و تدارک پناهگاه امن برای زنان فاقد سرپناه، نگهداری مدارک و پرونده‌ها در فایل‌های مخصوص یا اختصاص افراد منتخب به منظور پاسخگویی به مراجعان (همان: ۳۷).

برداشتن یا جا به جایی آماجها: برداشتن یا جا به جایی آماج جرم نیز دسترسی به آماج جرم

را برای مرتکبان غیر ممکن می‌سازد و از این طریق، آنان را از ارتکاب جرم ناتوان می‌کند؛ به عبارت دیگر این روش عبارت است از جابه‌جا کردن آماج‌های بالقوه جرم با آماج‌هایی که خطر کمتری آنها را تهدید می‌کند یا اساساً حذف و از میان برداشتن یک آماج بالقوه یا به بیان دیگر، منظور از آن اقداماتی است که موجب می‌شود یک آماج جرم برای مجرمان بالقوه از میان برود و ارتکاب جرم نسبت به آن موضوعاً منتفی گردد؛ مانند استفاده از ضبط‌هایی در خودرو که قابل برداشتن هستند.

شناسایی یا نشانه‌گذاری اموال: به روش‌های مختلف علامتگذاری اموال اشاره می‌کند. این روش به طور خاص در زمینه جلوگیری و یا کاهش فروش اموال دزدی مفید است. از نمونه روش‌های نشانه‌گذاری اموال می‌توان به این موارد اشاره کرد: داغ نهادن بر حیوانات، صدور کارت شناسایی وسیله نقلیه، درج شماره سریال روی قطعات خودرو و صدور کارت شناسایی برای آن، نصب برچسب روی کالاها، درج نام رستورانها روی ظروف غذا و بر هم زدن بازارهای غیر قانونی: بر هم زدن بازار جرم نیز تحقق هدف غایی از جرم را دچار تردید جدی می‌کند و به این ترتیب انگیزه مرتکب را کاهش می‌دهد و موجب انصراف وی از ارتکاب جرم می‌گردد. کلارک، کنترل سمساریها و محلهای فروش لوازم دست دوم و هم چنین ساماندهی دست فروشهای خیابانی را به عنوان مثالهای کاربرد این شیوه ذکر کرده است. (همان: ۳۸-۳۹).

تضییق یا جلوگیری از منافع: این فنون ناظر است بر حذف یا کاهش منفعی که مجرمان از ارتکاب جرم انتظار دارند؛ مانند تعمیر و ترمیم فوری وندالیسم (تخریب اموال عمومی بدون قصد کسب سود مادی و برای تفریح) یا پاک کردن فوری دیوار نویسی‌هایی که حاوی مطالب خلاف اخلاق است بدین منظور که مجرمان به هدف خود، که همانا احساس لذت از دیده شدن اثر کارهای خود توسط مردم است، نرسند.

گروه چهارم: پنج شیوه کاهش محرکهای جرم

کاهش اضطراب و فشارهای عصبی: مانند ایجاد صف‌های کارآمد برای جلوگیری از عصبانیت و درگیری افرادی که در صف ایستاده‌اند، به کارگیری خدمه و کارکنان مؤدب و با نزاکت، افزایش شمار صندلیها و محل‌های نشستن در اماکن عمومی در داخل متروها و اتوبوسها

استفاده از روشنایی آرامش بخش در اماکن.

از میان بردن زمینه مشاجره و ستیز: منظور، پیشگیری از جرائم آنی از طریق از میان بردن زمینه‌های درگیری و منازعه و در نتیجه جلوگیری از بروز هیجانها و عصبانیت‌های لحظه‌ای است؛ مانند تفکیک و جداسازی محل استقرار تماشاگران تیمهای فوتبال رقیب در ورزشگاه‌ها به طوری که تماشاگران پس از ورود و استقرار؛ امکان وارد شدن به قسمت تماشاگران حریف را هم نداشته باشند (همان: ۳۹-۴۰).

کاهش تحریک‌های هیجانی: مانند ایجاد ضمانتهای اجرایی در جهت اجبار بازیکنان فوتبال به رفتار شایسته در زمین، ممنوع بودن تحقیر و بدگویی نژادی و قومی، کنترل و جمع‌آوری هرزه‌نگاریها و محصولات صوتی و تصویری مستهجن.

خنثی کردن فشارهای روانی: خنثی کردن فشار روانی درصدد کاهش وسوسه و کشش روانی برای ارتکاب جرم است. این فشارهای روانی گاهی ناشی از خرده فرهنگ موجود و زمانی ناشی از عادات اجتماعی است. زمینه‌های روانی برخی از جرائم مستلزم کار روانی متقابل است؛ مانند جا انداختن این فرهنگ که «نه گفتن اشکالی ندارد».

نهی یا پرهیز از تقلید: در این شیوه تلاش می‌شود که با اقداماتی از شیوع و تبلیغ بزهکاری و تشویق مرتکبان و سایر بزهکاران بالقوه به تکرار جرم جلوگیری شود؛ مانند تعمیر فوری وندالیسم (تخریب اموال عمومی به قصد تفریح) یا نصب تراشه‌های مخصوص روی تلویزیون و رایانه به منظور استفاده کنترل شده از آنها یا نصب قفل‌های مانع دسترسی کودکان به برنامه‌های تحریک کننده تلویزیونی که برای بزرگسالان پخش می‌شود.

گروه پنجم: پنج شیوه حذف معاذیر جرم

وضع قوانین و مقررات: مقصود از آن در پیش گرفتن روشهایی است که زمینه‌های وقوع جرائم را از میان می‌برد یا سبب می‌شود بزهکاران بالقوه، احساس ترس و دلهره بیشتری از ارتکاب جرم کنند یا هزینه‌های ارتکاب جرم را برای آنها سنگین کند. به عبارت دیگر این شیوه سعی دارد با تعیین قواعد مخصوص، مجرمان بالقوه را با این واقعیت روبه‌رو سازد که در صورت کار ممنوع باید قیمت سنگینی را بپردازند (رزنبام و لوریسیو و داویس ۱۳۷۹: ۶۶).

آموزش و راهنمایی مردم به صورت اعلانات عمومی: دادن توجه و راهنمایی از درگیر شدن

ناخواسته افراد در فعالیت مجرمانه پیشگیری می‌کند. مانند استفاده از تابلوهایی چون، «توقف ممنوع»، «ملک شخصی» (اینجا ملک خصوصی است) یا این تابلو در جنگلها و پارکهای طبیعی: «در صورت روشن کردن آتش پس از ترک محل، آن را خاموش نمایید». تحریک و برانگیختن وجدان و آگاهی: گاهی تحریک اندک وجدان برای کسانی که در مرز میان درستکاری و بزهکاری قرار دارند، بسیار مؤثر است و به یکباره فرد را در مورد عملکرد خود هشیار می‌کند، مانند اثر تابلوهایی که حداکثر سرعت مجاز را در کنار جاده‌ها نشان می‌دهد که سبب یادآوری به افراد می‌شود یا نصب تابلویی گویای اینکه: برداشتن چیزی (کش رفتن و دزدیهای کوچک از مغازه هنگام خرید) دزدی به شمار می‌آید.

بهبود هماهنگی یا آسان کردن رعایت قانون: بهبود هماهنگی نیز شیوه دیگری است که عوامل حمایتی برای سازگاری با محیط و پرهیز از جرم را تقویت می‌کند. هر اندازه که شرایط سازگاری با هنجارها آسانتر باشد، ارتکاب جرم و ناهنجاری کمتر خواهد بود؛ مانند آسان بودن سیستم امانت گرفتن و تحویل دادن کتاب در کتابخانه‌ها، افزایش شمار دستشوییهای عمومی و ...

کنترل مواد مخدر و مصرف الکل: مصرف مواد مخدر و الکل سبب افزایش ارتکاب اعمال مجرمانه در افراد می‌شود. کنترل این دو پدیده در پیشگیری از بسیاری جرائم نقش بسزایی دارد و به عنوان روشی وضعی به شمار می‌رود؛ مانند استفاده از الکل سنج تنفسی و به طور کلی ممنوع بودن و تحریم استفاده از مواد مخدر و الکل که خود روشی برای پیشگیری از سایر جرائم نیز به شمار می‌آید (همان: ۶۶).

۵. پیشینه تحقیق

- پایان‌نامه پیشگیری وضعی از بزهکاری با نگاهی به سیاست جنایی اسلام، پایان‌نامه دکتری نوشته سید محمود میرخلیلی، در رشته حقوق جزایی و جرم‌شناسی از دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۵ می‌باشد. این تحقیق موضوع پیشگیری وضعی از جرم را با نگاهی به سیاست جنایی اسلام، در سه محور شرایط و وضعیت محیطی، وضعیت موقعیت بزهکار و نقش بزه‌دیده در وقوع جرم و تغییر موقعیت او در راستای پیشگیری از جرم را بررسی می‌نماید.

۷. روش شناختی تحقیق

در این تحقیق، لازم است از یک سو از طریق مطالعه و تحلیل منابع علمی موجود با نظریه «پیشگیری وضعی از جرم» و سایر نظریه‌های مرتبط و پژوهش‌های انجام شده در این زمینه آشنا شویم و از سوی دیگر از طریق مصاحبه با مدیران، اطلاعاتی درباره اهمیت هریک از روش‌های پیشگیری وضعی از جرم و میزان موفقیت در این زمینه گردآوری و تجزیه و تحلیل کنیم. لذا در این تحقیق از دو روش تحقیق کتابخانه‌ای و پیمایشی استفاده شده است.

اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق در بخش کتابخانه‌ای از طریق مطالعه منابع مرتبط و فیش نویسی، و در بخش پیمایشی از طریق پرسشنامه‌ای که متناسب با اهداف و سؤالات تحقیق باشد، تهیه و تدوین شده است. در این پرسشنامه برای سنجش هر یک از پنج متغیر اصلی تحقیق از یک طیف پنج درجه‌ای استفاده شده است؛ به این ترتیب که پاسخگویان در پاسخ ۲۵ سؤال می‌توانستند یکی از گزینه‌های زیر را انتخاب کنند: (خیلی کم - کم - متوسط - زیاد - خیلی زیاد) بنابراین سطح سنجش همه این متغیرها ترتیبی است.

۷-۱. اعتبار و پایایی سنجش

اعتبار محتوا: ۲۵ متغیر اصلی تحقیق برحسب چارچوب نظری، انتخاب شده و لذا اعتبار آنها از نظر لحاظ کردن همه ابعاد مفهومی در پرسشنامه، تضمین شده است.

اعتبار صوری: پرسشنامه تحقیق به تعدادی از افراد صاحب‌نظر در زمینه موضوع تحقیق و آشنا با فنون تهیه پرسشنامه ارائه شد و آنها با بررسی دقیق سؤالات، اعتبار صوری آنها را برای سنجش متغیرهای تحقیق تأیید کردند.

پایایی سنجش: برای بررسی میزان «پایایی» سنجش از شیوه «ضریب آلفای کرونباخ» و «تحلیل گویه مقیاس» استفاده شد.

۷-۲. جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل مدیرانی است که برحسب شغل خود با موضوع تحقیق در ارتباط هستند. برای نمونه‌گیری از این جامعه آماری، با استفاده از روش نمونه‌گیری

تصادفی نظام‌مند نمونه‌ای به حجم ۸۵ نفر انتخاب گردید.

۸. متغیرهای تحقیق

در این تحقیق ۲۵ شیوه پیشگیری وضعی از جرم مورد بررسی قرار گرفته که در پنج گروه زیر دسته بندی شده است:

گروه اول: پنج شیوه افزایش زحمات ارتکاب جرم

گروه دوم: پنج شیوه افزایش خطرهای ارتکاب جرم

گروه سوم: پنج شیوه کاهش منافع جرم

گروه چهارم: پنج شیوه کاهش محرکهای جرم

گروه پنجم: پنج شیوه حذف معاذیر جرم

از سوی دیگر با توجه به اهداف تحقیق درباره هر یک از این ۲۵ شیوه، دو سؤال زیر پرسیده شده است:

- میزان اهمیت این روشها در پیشگیری از جرائم در سازمان چقدر است؟
- میزان موفقیت در استفاده از این روشها برای پیشگیری از جرائم در سازمان چقدر است؟

۹. یافته‌های تحقیق

۹-۱. ویژگیهای جامعه آماری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
جدول (۱) توزیع پاسخگویان را برحسب سابقه خدمتی آنها نشان می‌دهد.

جدول شماره (۱): توزیع پاسخگویان برحسب سابقه خدمتی

درصد	فراوانی	سابقه خدمتی	ردیف
۸/۲	۷	۱-۱۰	۱
۱۸/۸	۱۶	۱۱-۲۰	۲
۷۲/۹	۶۲	۲۱-۳۰	۳
۱۰۰	۸۵	جمع	

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، هفت نفر (حدود هشت درصد) دارای سابقه خدمتی

بین یک تا ده سال، ۱۶ نفر (حدود ۱۹ درصد) دارای سابقه خدمتی بین ۱۱ تا ۲۰ سال، و ۶۲ نفر (حدود ۷۳ درصد) دارای سابقه خدمتی بین ۲۱ تا ۳۰ سال هستند. بنابراین بیشتر پاسخگویان دارای سابقه خدمتی بیش از ۲۰ سال هستند. جدول (۲) توزیع پاسخگویان را برحسب سن آنها نشان می‌دهد.

جدول شماره (۲): توزیع پاسخگویان برحسب سن

ردیف	سن	فراوانی	درصد
۱	۳۰-۴۰	۱۶	۱۸/۸
۲	۴۱-۵۰	۵۹	۶۹/۴
۳	۵۱-۶۰	۱۰	۱۱/۸
جمع		۸۵	۱۰۰

همان گونه که مشاهده می‌شود، ۱۶ نفر (حدود ۱۹ درصد) بین ۳۰ تا ۴۰ ساله، ۵۹ نفر (حدود ۶۹ درصد) بین ۴۱ تا ۵۰ ساله، و ۱۰ نفر (حدود ۱۲ درصد) بین ۵۱ تا ۶۰ ساله هستند. بنابراین بیشتر پاسخگویان بین ۴۱ تا ۵۰ سال دارند. جدول (۳) توزیع پاسخگویان را برحسب تحصیلات آنها نشان می‌دهد.

جدول شماره (۳): توزیع پاسخگویان برحسب تحصیلات

ردیف	تحصیلات	فراوانی	درصد
۱	دیپلم	۱	۱/۲
۲	کاردانی	۱۳	۱۵/۳
۳	کارشناسی	۳۸	۴۴/۷
۴	کارشناسی ارشد	۳۳	۳۸/۸
جمع		۸۵	۱۰۰

همان گونه که مشاهده می‌شود، یک نفر (حدود یک درصد) دارای تحصیلات دیپلم، ۱۳ نفر (حدود ۱۵ درصد) دارای تحصیلات کاردانی، ۳۸ نفر (حدود ۴۵ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی، و ۳۳ نفر (حدود ۳۹ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد هستند. بنابراین بیشتر پاسخگویان دارای تحصیلات کارشناسی و کارشناسی ارشد هستند.

بین روشهای پیشگیری وضعی از جرائم (۲۵ فن) و میزان موفقیت در امر پیشگیری رابطه معنا دار آماری وجود دارد.

سه جدول (۴) و (۵) و (۶) نتایج آزمون ویلکاکسون را برای مقایسه دو متغیر مورد بررسی نشان می‌دهد؛ به عبارت دیگر هر یک از شیوه‌های پیشگیری وضعی از نظر میزان اهمیت و موفقیت در آن از نظر پاسخ‌دهندگان مورد بررسی قرار گرفته است:

جدول شماره(۴): آماره‌های دو متغیر آزمون ویلکاکسون در خصوص پیشگیری وضعی از جرم

روشهای پیشگیری وضعی	متغیر (فنون پیشگیری وضعی)	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
گروه اول: پنج شیوه افزایش زحمات ارتکاب جرم	میزان اهمیت تقویت آماج جرم	۴/۴۲	۰/۷۴۶	۱	۵
	موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم	۳/۲۹	۰/۷۶۹	۱	۵
	میزان اهمیت کنترل دسترسی به آماج جرم	۴/۳۴	۰/۷۴۹	۱	۵
	موفقیت در زمینه کنترل دسترسی به آماج جرم	۳/۴۱	۰/۸۴۹	۱	۵
	میزان اهمیت غربال خروجیها	۴/۰۶	۰/۹۱۷	۱	۵
	موفقیت در زمینه غربال خروجیها	۳/۲۰	۰/۸۸۴	۱	۵
	میزان اهمیت منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم	۳/۵۶	۱/۰۱۷	۱	۵
	موفقیت در زمینه منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم	۲/۷۱	۰/۸۵۷	۱	۵
	میزان اهمیت کنترل ابزارها و مقدمات جرم	۴/۱۶	۰/۸۲۹	۱	۵
	موفقیت در زمینه کنترل ابزارها و مقدمات جرم	۳/۰۹	۰/۹۰۸	۱	۵
گروه دوم: پنج شیوه افزایش خطرهای ارتکاب جرم	میزان اهمیت افزایش مراقبت	۴/۵۳	۰/۷۳۳	۱	۵
	موفقیت در زمینه افزایش مراقبت	۳/۶۵	۰/۷۸۲	۱	۵
	میزان اهمیت تأمین نظارت طبیعی	۳/۹۶	۰/۹۴۴	۱	۵
	موفقیت در زمینه تأمین نظارت طبیعی	۳/۰۲	۰/۸۸۶	۱	۵
	میزان اهمیت کاهش ناشناختگی	۴/۱۸	۰/۸۷۵	۱	۵
	موفقیت در زمینه کاهش ناشناختگی	۳/۰۸	۰/۹۲۹	۱	۵
	میزان اهمیت مدیریت صحیح اماکن	۴/۲۲	۰/۹۶۸	۱	۵
	موفقیت در زمینه مدیریت صحیح اماکن	۲/۹۱	۰/۹۷۱	۱	۴
	میزان اهمیت تقویت نظارت رسمی	۴/۶۳	۰/۸۷۹	۱	۵
موفقیت در زمینه تقویت نظارت رسمی	۳/۵۲	۰/۹۴۱	۱	۵	

ادامه جدول شماره (۴): آماره‌های دو متغیر آزمون ویلکاکسون در خصوص پیشگیری وضعی از جرم

روشهای پیشگیری وضعی	متغیر (فنون پیشگیری وضعی)	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
گروه سوم: پنج شیوه کاهش منافع جرم	میزان اهمیت نهان کردن آماج جرم	۳/۷۸	۰/۸۸۲	۱	۵
	موفقیت در زمینه نهان کردن آماج جرم	۳/۰۲	۰/۸۷۳	۱	۵
	میزان اهمیت از دسترس خارج کردن آماج جرم	۴/۱۶	۰/۸۴۳	۱	۵
	موفقیت در زمینه از دسترس خارج کردن آماج جرم	۳/۲۲	۰/۹۴۳	۱	۵
	میزان اهمیت شناسایی و نشانه گذاری اموال	۴/۱۶	۰/۹۶۲	۱	۵
	موفقیت در زمینه شناسایی و نشانه گذاری اموال	۳/۵۴	۰/۹۰۷	۱	۵
	میزان اهمیت کنترل بازارهای غیرقانونی	۴/۰۴	۰/۹۰۶	۱	۵
	موفقیت در زمینه کنترل بازارهای غیرقانونی	۳/۱۵	۰/۹۴۵	۱	۵
	میزان اهمیت تضییق یا جلوگیری از منافع	۳/۹۹	۰/۸۹۳	۱	۵
	موفقیت در زمینه تضییق یا جلوگیری از منافع	۲/۷۱	۰/۹۹۸	۱	۵
گروه چهارم: پنج شیوه کاهش محرکهای جرم	میزان اهمیت کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی	۴/۵۵	۰/۸۰۹	۱	۵
	موفقیت در زمینه کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی	۲/۵۸	۰/۹۱۸	۱	۵
	میزان اهمیت از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه	۴/۱۸	۰/۷۵۹	۱	۵
	موفقیت در زمینه از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه	۳/۲۱	۰/۹۴۰	۱	۵
	میزان اهمیت کاهش تحریکهای هیجانی	۴/۲۷	۰/۸۲۲	۱	۵
	موفقیت در زمینه کاهش تحریکهای هیجانی	۲/۹۹	۰/۸۹۳	۱	۵
	میزان اهمیت خنثی کردن فشارهای روانی	۴/۰۸	۰/۹۰۳	۱	۵
	در زمینه خنثی کردن فشارهای روانی	۳/۱۶	۰/۹۶۲	۱	۵
	میزان اهمیت نهی یا پرهیز از تقلید	۴/۰۱	۰/۸۳۸	۱	۵
	در زمینه نهی یا پرهیز از تقلید	۳/۰۲	۱	۱	۵
گروه پنجم: پنج شیوه حذف معاذیر جرم	میزان اهمیت وضع قواعد و مقررات	۴/۳۱	۰/۷۱۸	۱	۵
	موفقیت در زمینه وضع قواعد و مقررات	۳/۴۶	۰/۸۸۰	۱	۵
	میزان اهمیت راهنمایی مردم با اعلانات عمومی	۴/۰۶	۰/۷۹۲	۱	۵
	موفقیت در زمینه راهنمایی مردم با اعلانات عمومی	۳/۳۵	۰/۸۹۶	۱	۵
	میزان اهمیت تحریک وجدان اشخاص	۴/۰۴	۰/۹۶۹	۱	۵
	موفقیت در زمینه تحریک وجدان اشخاص	۳/۲۱	۰/۸۳۲	۱	۵
	میزان اهمیت بهبود هماهنگیها و آسان سازی رعایت قانون	۴/۲۴	۰/۸۲۶	۱	۵
	موفقیت در زمینه بهبود هماهنگیها و آسان سازی رعایت	۳/۲۱	۰/۹۴۰	۱	۵
	میزان اهمیت کنترل مصرف مواد مخدر و الکل	۴/۲۴	۰/۹۷۲	۱	۵
	موفقیت در زمینه کنترل مصرف مواد مخدر و الکل	۳/۵۴	۰/۹۴۶	۱	۵

جدول شماره (۵) توزیع پاسخگویان بر حسب تفاضل دو متغیر

مجموع	میانگین رتبه ای	تعداد	رتبه ها	تفاضل	متغیر (شیوه پیشگیری وضعی)
۲۴۷۹/۵۰	۳۷/۵۷	۶۶(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	تقویت آماج جرم
۱۴۸/۵۰	۲۴/۷۵	۶(b)	رتبه های مثبت		
		۱۳(c)	رتبه های یکسان		
۱۹۵۱	۳۳/۶۴	۵۸(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	کنترل دسترسی به آماج جرم
۱۲۹	۲۱/۵۰	۶(b)	رتبه های مثبت		
		۲۱(c)	رتبه های یکسان		
۲۰۳۱	۳۵/۶۳	۵۷(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم
۲۴۷	۲۴/۷۰	۱۰(b)	رتبه های مثبت		
		۱۸(c)	رتبه های یکسان		
۱۶۷۰	۳۲/۱۲	۵۲(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	غریبال خروجیها
۱۶۰	۲۰	۸(b)	رتبه های مثبت		
		۲۵(c)	رتبه های یکسان		
۱۷۲۳/۵	۳۰/۷۸	۵۶(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	کنترل ابزارها و مقدمات جرم
۴۶/۵	۱۵/۵۰	۳(b)	رتبه های مثبت		
		۲۶(c)	رتبه های یکسان		
۱۸۲۵	۳۱/۴۷	۵۸(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	افزایش مراقبت
۶۶	۲۲	۳(b)	رتبه های مثبت		
		۲۴(c)	رتبه های یکسان		
۱۳۵۳	۲۷/۶۱	۴۹(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	تأمین نظارت طبیعی
۷۸	۱۹/۵	۴(b)	رتبه های مثبت		
		۳۲(c)	رتبه های یکسان		
۲۱۶۵/۵	۳۴/۳۷	۶۳(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	کاهش ناشناختگی
۱۱۲/۵	۲۸/۱۳	۴(b)	رتبه های مثبت		
		۱۸(c)	رتبه های یکسان		
۲۱۵۴/۵	۳۳/۶۶	۶۴(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	مدیریت صحیح اماکن
۵۶/۵	۲۸/۲۵	۲(b)	رتبه های مثبت		
		۱۹(c)	رتبه های یکسان		
۹۳۶	۲۲/۳۸	۴۱(a)	رتبه های منفی	موفقیت - اهمیت	تقویت نظارت رسمی
۵۴	۱۸	۳(b)	رتبه های مثبت		
		۴۱(c)	رتبه های یکسان		

ادامه جدول شماره (۵) توزیع پاسخگویان بر حسب تفاضل دو متغیر

۱۳/۹۵	۲۷/۷۳	۴۹(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	نهان کردن آماج جرم
۷۲	۱۸	۴(b)	رتبه‌های مثبت		
		۲۲(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۹۷۷/۵	۳۴/۰۹	۵۸(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	از دسترس خارج کردن آماج جرم
۱۶۷/۵	۲۳/۹۳	۷(b)	رتبه‌های مثبت		
		۲۰(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۱۴۹/۵	۲۷/۳۷	۴۲(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	شناسایی و نشانه گذاری اموال
۱۷۶/۵	۱۹/۶۱	۹(b)	رتبه‌های مثبت		
		۳۴(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۷۷۸/۵	۳۲/۵	۵۵(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	کنترل بازارهای غیرقانونی
۲۲۸/۵	۲۸/۵۶	۸(b)	رتبه‌های مثبت		
		۲۲(c)	رتبه‌های یکسان		
۲۲۰۳/۵	۳۴/۴۳	۶۴(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	تضییع یا جلوگیری از منافع
۷۴/۵	۲۴/۸۳	۳(b)	رتبه‌های مثبت		
		۱۸(c)	رتبه‌های یکسان		
۲۸۴۱	۳۸/۳۹	۷۴(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی
۹	۹	۱(b)	رتبه‌های مثبت		
		۱۰(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۴۳۵/۵	۲۸/۱۵	۵۱(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه
۴۹/۵	۱۶/۵۰	۳(b)	رتبه‌های مثبت		
		۳۱(c)	رتبه‌های یکسان		
۲۷۳۸	۳۹/۱۱	۷۰(a)	رتبه‌های منفی	عملکرد - اهمیت	کاهش تحریکهای هیجانی
۱۸۸	۳۱/۳۳	۶(b)	رتبه‌های مثبت		
		۹(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۸۶۱	۳۳/۸۴	۵۵(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	خنثی کردن فشارهای روانی
۲۸۴	۲۸/۴	۱۰(b)	رتبه‌های مثبت		
		۲۰(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۴۴۸	۲۸/۳۹	۵۱(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	نهی یا پرهیز از تقلید
۹۲	۲۳	۴(b)	رتبه‌های مثبت		
		۳۰(c)	رتبه‌های یکسان		

(a) موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم < میزان اهمیت تقویت آماج جرم
 (b) موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم > میزان اهمیت تقویت آماج جرم
 (c) موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم = میزان اهمیت تقویت آماج جرم

ادامه جدول شماره (۵) توزیع پاسخگویان بر حسب تفاضل دو متغیر

۱۷۲۲/۵	۳۱/۹	۵۴(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	وضع قواعد و مقررات
۱۶۸/۵	۲۴/۰۷	۷(b)	رتبه‌های مثبت		
		۲۴(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۳۸۱	۲۸/۷۷	۴۸(a)	رتبه‌های منفی	عملکرد - اهمیت	راهنمایی مردم با اعلانات عمومی
۱۵۹	۲۲/۷۱	۷(b)	رتبه‌های مثبت		
		۳۰(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۶۳۴/۵	۳۰/۸۴	۵۳(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	تحریک وجدان اشخاص
۲۵۶/۵	۳۲/۰۶	۸(b)	رتبه‌های مثبت		
		۲۴(c)	رتبه‌های یکسان		
۲۲۴۷/۵	۳۶/۲۵	۶۲(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	بهبود هماهنگیها و آسان سازی رعایت قانون
۲۳۷/۵	۲۹/۶۹	۸(b)	رتبه‌های مثبت		
		۱۵(c)	رتبه‌های یکسان		
۱۲۵۷	۲۷/۳۳	۴۶(a)	رتبه‌های منفی	موفقیت - اهمیت	کنترل مصرف مواد مخدر و الکل
۲۲۸	۲۸/۵	۸(b)	رتبه‌های مثبت		
		۳۱(c)	رتبه‌های یکسان		

(a) موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم < میزان اهمیت تقویت آماج جرم
 (b) موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم > میزان اهمیت تقویت آماج جرم
 (c) موفقیت در زمینه تقویت آماج جرم = میزان اهمیت تقویت آماج جرم

جدول شماره (۶) آزمون ویلکاکسون برای مقایسه اهمیت با موفقیت

متغیر (فنون پیشگیری وضعی)	آزمون	عملکرد - اهمیت
تقویت آماج جرم	آماره Z	-۶/۷۲۷(a)
	سطح معنی داری دو دامنه	۰/۰۰۰
کنترل دسترسی به آماج جرم	آماره Z	-۶/۳۳۰(a)
	سطح معنی داری دو دامنه	۰/۰۰۰
غربال خروجیها	آماره Z	-۵/۷۷۴(a)
	سطح معنی داری دو دامنه	۰/۰۰۰
منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم	آماره Z	-۵/۷۶۴(a)
	سطح معنی داری دو دامنه	۰/۰۰۰
کنترل ابزارها و مقدمات جرم	آماره Z	-۶/۴۷۶(a)
	سطح معنی داری دو دامنه	۰/۰۰۰

ادامه جدول شماره (۶) آزمون ویلکاکسون برای مقایسه اهمیت با موفقیت

موفقیت - اهمیت	آزمون	متغیر (فنون پیشگیری وضعی)
-۶/۶۲۲(a)	آماره Z	افزایش مراقبت
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۷۶۲(a)	آماره Z	تأمین نظارت طبیعی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۶۱۲(a)	آماره Z	کاهش ناشناختگی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۷۲۴(a)	آماره Z	مدیریت صحیح اماکن
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۴۹۴(a)	آماره Z	تقویت نظارت رسمی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۹۳۳(a)	آماره Z	نهان کردن آماج جرم
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۱۰۳(a)	آماره Z	از دسترس خارج کردن آماج جرم
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۴/۷۳۱(a)	آماره Z	شناسایی و نشانه گذاری اموال
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۴۸۶(a)	آماره Z	کنترل بازارهای غیرقانونی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۷۷۵(a)	آماره Z	تضییع یا جلوگیری از منافع
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۷/۵۶۳(a)	آماره Z	کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۱۳۵(a)	آماره Z	از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۷۵۴(a)	آماره Z	کاهش تحریکهای هیجانی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	

ادامه جدول شماره (۶): آزمون ویلکاکسون برای مقایسه اهمیت با موفقیت

موفقیت - اهمیت	آزمون	متغیر (فنون پیشگیری وضعی)
-۵/۳۰۷ (a)	آماره Z	خنثی کردن فشارهای روانی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۷۹۴ (a)	آماره Z	نهی یا پرهیز از تقلید
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۷۸۷ (a)	آماره Z	وضع قواعد و مقررات
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۳۳۴ (a)	آماره Z	راهنمایی مردم با اعلانات عمومی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۰۷۳ (a)	آماره Z	تحریک وجدان اشخاص
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۰۳۵ (a)	آماره Z	بهبود هماهنگیها و آسان سازی رعایت قانون
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۴/۵۶۲ (a)	آماره Z	کنترل مصرف مواد مخدر و الکل
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۷/۵۶۳ (a)	آماره Z	کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۱۳۵ (a)	آماره Z	از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۶/۷۵۴ (a)	آماره Z	کاهش تحریکهای هیجانی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۳۰۷ (a)	آماره Z	خنثی کردن فشارهای روانی
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	
-۵/۷۹۴ (a)	آماره Z	نهی یا پرهیز از تقلید
۰/۰۰۰	سطح معنی داری دو دامنه	

(a) مبتنی بر رتبه‌های مثبت

(b) آزمون رتبه‌های علامتدار ویلکاکسون

جدول شماره (۷) روشهای پیشگیری وضعی از جرم
به ترتیب نزولی میانگین اهمیت

ردیف	روشهای پیشگیری وضعی از جرم	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین اهمیت	انحراف معیار اهمیت
۱	کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی	۸۵	۱	۵	۴/۵۵	۰/۸۰۹
۲	افزایش مراقبت	۸۵	۱	۵	۴/۵۳	۰/۷۳۳
۳	تقویت آماج جرم	۸۵	۱	۵	۴/۴۲	۰/۷۴۶
۴	کنترل دسترسی به آماج جرم	۸۵	۱	۵	۴/۳۴	۰/۷۴۹
۵	تقویت نظارت رسمی	۸۵	۱	۵	۴/۳۴	۰/۷۸۰
۶	وضع قواعد و مقررات	۸۵	۱	۵	۴/۳۱	۰/۸۱۷
۷	کاهش تحریکهای هیجانی	۸۵	۱	۵	۴/۲۷	۰/۸۲۲
۸	کنترل مصرف مواد مخدر و الکل	۸۵	۱	۵	۴/۲۴	۰/۹۷۲
۹	بهبود هماهنگیها و آسان سازی رعایت قانون	۸۵	۱	۵	۴/۲۴	۰/۸۲۶
۱۰	مدیریت صحیح اماکن	۸۵	۱	۵	۴/۲۲	۰/۹۶۸
۱۱	کاهش ناشناختگی	۸۵	۱	۵	۴/۱۸	۰/۸۷۵
۱۲	از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه	۸۵	۱	۵	۴/۱۸	۰/۷۵۹
۱۳	کنترل ابزارها و مقدمات جرم	۸۵	۱	۵	۴/۱۶	۰/۸۲۹
۱۴	از دسترس خارج کردن آماج جرم	۸۵	۱	۵	۴/۱۶	۰/۸۴۳
۱۵	شناسایی و نشانه گذاری اموال	۸۵	۱	۵	۴/۱۶	۰/۹۶۲
۱۶	خنثی کردن فشارهای روانی	۸۵	۱	۵	۴/۰۸	۰/۹۰۲
۱۷	راهنمایی مردم با اعلانات عمومی	۸۵	۱	۵	۴/۰۶	۰/۷۹۲
۱۸	غریبال خروجیها	۸۵	۱	۵	۴/۰۶	۰/۹۱۷
۱۹	تحریک وجدان اشخاص	۸۵	۱	۵	۴/۰۴	۰/۹۶۹
۲۰	کنترل بازارهای غیرقانونی	۸۵	۱	۵	۴/۰۴	۰/۹۰۶
۲۱	نهی یا پرهیز از تقلید	۸۵	۱	۵	۴/۰۱	۰/۸۳۸
۲۲	تضمین یا جلوگیری از منافع	۸۵	۱	۵	۳/۹۹	۰/۸۹۳
۲۳	تأمین نظارت طبیعی	۸۵	۱	۵	۳/۹۶	۰/۹۴۶
۲۴	نهان کردن آماج جرم	۸۵	۱	۵	۳/۷۸	۰/۸۲۲
۲۵	منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم	۸۵	۱	۵	۳/۵۶	۱/۰۱۷

جدول شماره (۸): روشهای پیشگیری وضعی از جرم به ترتیب نزولی میانگین موفقیت

ردیف	روشهای پیشگیری وضعی از جرم	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین موفقیت	انحراف معیار موفقیت
۱	تقویت نظارت رسمی	۸۵	۱	۵	۳/۷۶	۰/۷۸۱
۲	افزایش مراقبت	۸۵	۱	۵	۳/۶۵	۰/۷۸۲
۳	کنترل مصرف مواد مخدر و الکل	۸۵	۱	۵	۳/۵۴	۰/۹۴۶
۴	شناسایی و نشانه گذاری اموال	۸۵	۱	۵	۳/۵۴	۰/۹۰۷
۵	وضع قواعد و مقررات	۸۵	۱	۵	۳/۴۶	۰/۸۸۰
۶	کنترل دسترسی به آماج جرم	۸۵	۱	۵	۳/۴۱	۰/۸۴۹
۷	راهنمایی مردم با اعلانات عمومی	۸۵	۱	۵	۳/۳۵	۰/۸۹۶
۸	تقویت آماج جرم	۸۵	۱	۵	۳/۲۹	۰/۷۶۹
۹	از دسترس خارج کردن آماج جرم	۸۵	۱	۵	۳/۲۲	۰/۹۴۳
۱۰	تحریک وجدان اشخاص	۸۵	۱	۵	۳/۲۱	۰/۸۳۲/
۱۱	بهبود هماهنگیها و آسان سازی رعایت قانون	۸۵	۱	۵	۳/۲۱	۰/۹۴۰
۱۲	از میان بردن زمینه منازعه و ستیزه	۸۵	۱	۵	۳/۲۱	۰/۹۴۰
۱۳	غریبال خروجهها	۸۵	۱	۵	۳/۲۰	۰/۸۸۴
۱۴	خنثی کردن فشارهای روانی	۸۵	۱	۵	۳/۱۶	۰/۹۶۲
۱۵	کنترل بازارهای غیرقانونی	۸۵	۱	۵	۳/۱۵	۰/۹۴۵
۱۶	کنترل ابزارها و مقدمات جرم	۸۵	۱	۵	۳/۰۹	۰/۹۰۸
۱۷	کاهش ناشناختگی	۸۵	۱	۵	۳/۰۸	۰/۹۲۹
۱۸	نهان کردن آماج جرم	۸۵	۱	۵	۳/۰۲	۰/۸۷۳
۱۹	تأمین نظارت طبیعی	۸۵	۱	۴	۳/۰۲	۰/۸۸۶
۲۰	نهی یا پرهیز از تقلید	۸۵	۲	۵	۳/۰۲	۱/۰۰۰۰
۲۱	کاهش تحریکهای هیجانی	۸۵	۱	۵	۲/۹۹	۰/۸۹۳
۲۲	مدیریت صحیح اماکن	۸۵	۱	۵	۲/۹۱	۰/۹۷۱
۲۳	تضییع یا جلوگیری از منافع	۸۵	۱	۵	۲/۷۱	۰/۹۹۸
۲۴	منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم	۸۵	۱	۴	۲/۷۱	۰/۸۵۷
۲۵	کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی	۸۵	۱	۵	۲/۵۸	۰/۹۱۸

۱۰. نتیجه گیری

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش «تقویت آماج جرم» را زیاد (۳۶/۵ درصد) و خیلی زیاد (۵۴/۱ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۳۲/۹ درصد) دانسته اند. میانگین رتبه ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند ۳۷/۵۷ و میانگین رتبه ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند ۲۴/۷۵ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش «کنترل دسترسی به آماج جرم» را زیاد (۴۵/۹ درصد) و خیلی زیاد (۴۵/۹ درصد) و موفقیت را در این زمینه خوب (۴۲/۴ درصد) دانسته اند. میانگین رتبه ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند ۳۳/۶۴ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند ۲۱/۵۰ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش غربال خروجیها را زیاد (۴۳/۵ درصد) و خیلی زیاد (۳۵/۳ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۳۱/۸ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۳۵/۶۳ درصد و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۲۴/۷۰ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش کنترل ابزارها و مقدمات جرم را زیاد (۴۹/۴ درصد) و خیلی زیاد (۳۶/۵ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۳۱/۸ درصد) دانسته اند. بنابراین میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۳۰/۷۸ و میانگین رتبه ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۱۵/۵۰ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش افزایش مراقبت را زیاد (۲۸/۲ درصد) و خیلی زیاد (۶۳/۵ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۵۴/۱ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۲۲ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش تأمین نظارت طبیعی را زیاد (۴۵/۹ درصد) و خیلی زیاد (۳۰/۶ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۳۵/۳ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۲۷/۶۱ و میانگین رتبه ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۱۹/۵ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش کاهش ناشناختگی را زیاد (۳۷/۶ درصد) و خیلی زیاد (۴۲/۴ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۲۷/۱ درصد) دانسته‌اند، میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۳۴/۳۷ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۲۸/۱۳ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش مدیریت صحیح اماکن را زیاد (۳۴/۱ درصد) و خیلی زیاد (۴۸/۲ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۲۵/۹ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۳۳/۶۶ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۲۸/۲۵ شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش تقویت نظارت رسمی را زیاد (۳۷/۶ درصد) و خیلی زیاد (۴۹/۴ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۵۴/۱ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۲۲/۳۸ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۱۸ شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش نهان کردن آماج جرم را متوسط (۲۵/۹ درصد) و زیاد (۵۱/۸ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۲۸/۲ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۲۷/۷۳ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۱۸ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش از دسترس خارج کردن آماج جرم را زیاد (۴۳/۵ درصد) و خیلی زیاد (۳۸/۸ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۳۲/۹ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۳۴/۰۹ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۲۳/۹۳ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش شناسایی و نشانه‌گذاری اموال را زیاد (۳۲/۹ درصد) و خیلی زیاد (۴۵/۹ درصد)، و موفقیت را در این زمینه خوب (۴۱/۲ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۲۷/۳۷ و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۱۹/۶۱ درصد شده است.

- بیشتر پاسخگویان اهمیت روش کنترل بازارهای غیرقانونی را زیاد (۴۷/۱ درصد) و خیلی زیاد (۳۱/۸ درصد) دانسته‌اند. بیشتر پاسخگویان موفقیت را در این زمینه خوب (۲۴/۷ درصد) دانسته‌اند. میانگین رتبه‌ای کسانی که اهمیت این روش را از موفقیت بالاتر دانسته‌اند، ۳۲/۵ درصد و میانگین رتبه‌ای کسانی که موفقیت را از اهمیت این روش بالاتر دانسته‌اند، ۲۸/۵۶ درصد شده است.

همان گونه که مشاهده می‌شود:

از بین ۲۵ شیوه پیشگیری وضعی از جرم، «افزایش مراقبت» (با میانگین ۴/۵۳)، و «تقویت آماج جرم» (با میانگین ۴/۴۲) بالاترین میانگین اهمیت را کسب کرده، و از نظر پاسخگویان دارای بیشترین میزان اهمیت است.

در مقابل، «تأمین نظارت طبیعی» (با میانگین ۳/۹۶)، «نهان کردن آماج جرم» (با میانگین ۳/۷۸)، و «منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم» (با میانگین ۳/۵۶) پایین‌ترین میانگین اهمیت را کسب کرده است.

از بین ۲۵ شیوه پیشگیری وضعی از جرم در زمینه «تقویت نظارت رسمی» (با میانگین ۳/۷۶)، «افزایش مراقبت» (با میانگین ۳/۶۵) بالاترین میانگین موفقیت را کسب کرده است.

در مقابل در زمینه «تضییق یا جلوگیری از منافع» (با میانگین ۲/۷۱)، «منحرف کردن بزهکاران از آماج جرم» (با میانگین ۲/۷۱)، و «کاهش ناکامیها و فشارهای عصبی» (با میانگین ۲/۵۸) موفقیت پایین‌تری را داشته است.

۱۱. پیشنهادها

● با توجه به اهمیت تقویت آماج جرم در پیشگیری وضعی از جرائم لازم است ضمن تلاش و سرمایه‌گذاری بیشتر نسبت به ارتقای موفقیت در این زمینه اقدام کند. ایجاد موانع فیزیکی و یا کشیدن نرده جلو پنجره‌ها و نصب درهای ضدسرقت در محل نگهداری اموال و تقویت حفاظت پیرامون مقرره‌های انتظامی را شامل می‌شود.

● با توجه به اهمیت نظر پاسخ‌دهندگان در خصوص شیوه کنترل دسترسی به آماج جرم در پیشگیری وضعی از جرائم درون سازمانی لازم است تلاش و سرمایه‌گذاری

بیشتری در این خصوص به کار رود. با توجه به اینکه این روش ورود به محیط و فضاها را به منظور دسترسی به آماج جرم برای مجرمان بالقوه سخت تر می کند، لازم است در طراحیهای مقرها و اماکن برای کاهش ورود افراد غیرمسئول، مواردی چون کنترل دسترسی به اموال کشف شده و نصب سیستم های اکس کنترل در محل های بایگانی اسناد و مدارک به کارگیری شود.

● روش غربال خروجیها و جلوگیری از خروج مجرم از موقعیت ارتکاب جرم از نظر خبرگان و کارشناسان، اهمیت زیادی داشته، و لازم است نسبت به سرمایه گذاری و تلاش بیشتر در ارتقای موفقیت اقدام شود؛ مواردی مانند خروج اموال با ارائه مجوز و برچسب های الکترونیکی اموال از این قبیل است.

● روش پیشگیری منجر کردن بزهکاران و تلاش در نهی مجرمان از ارتکاب جرم با توجه به اهمیت زیاد آن به تلاش و سرمایه گذاری بیشتر در این حوزه نیاز دارد؛ اقداماتی مانند جداسازی فضای اداری از محل رفت و آمد مراجعان در این حیطه قرار می گیرد.

● روش کنترل ابزارها و مقدمات جرم در حیطه روش های افزایش زحمات ارتکاب جرم است که با توجه به میزان اهمیت بسیار آن، لازم است تلاش و سرمایه گذاری بیشتر صورت پذیرد؛ قوانین مربوط به ضوابط نگهداری حمل سلاح و کنترل مستمر مأموران مسلح به سلاح گرم در این دسته قرار دارد.

● با توجه به اهمیت زیاد افزایش مراقبت در پیشگیری وضعی از جرائم، تلاش و سرمایه گذاری بیشتر در حفاظت های کارآمد نیاز است که موجب انصراف بزهکار بالقوه از عملی کردن تصمیم خود می شود که افزایش مراقبت از اموال و محافظت از اسناد و مدارک در این روش قرار دارد. این موارد در خصوص نظارت طبیعی و تقویت نظارت رسمی در پیشگیری وضعی نیز صادق است.

منابع فارسی

۱. بیات، بهرام، جعفر شرافتی و نرگس عبدی (۱۳۸۷). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع محور، معاونت اجتماعی ناجا.
۲. پرویزی، رضا (۱۳۷۹). پیشگیری وضعی و نقش آن در پیشگیری از قتل، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرکز.
۳. رجبی پور، محمود (۱۳۸۳). درامدی مقتدرانه بر پیشگیری پلیس از جرم، فصلنامه دانش انتظامی، سال ششم، شماره دوم.
۴. رزنام، دنیس، آرتور لوریسیو و روبرت داویس (۱۳۷۹). پیشگیری وضعی از جرم، ترجمه رضا پرویزی، مجله حقوقی و قضایی دادگستری، ش ۳۲.
۵. زینالی، حمزه (۱۳۸۱). پیشگیری از بزه کاری و مدیریت آن در پرتو قوانین و مقررات جاری ایران، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال دوم، شماره ششم.
۶. سیگل، لاری جی (۱۳۸۵). جرم شناسی، ترجمه یاشار سیف الهی، تهران: دفتر تحقیقات کاربردی پلیس آگاهی ناجا، چاپ اول.
۷. صفاری، علی، انتقادات وارده به پیشگیری وضعی از جرم، مجله تحقیقات، ش ۳۶ و ۳۵ قانون ناجا
۸. کلارک، رونالد وی (۱۳۸۸). پیشگیری از جرم (مطالعه موردی: سرقت از فروشگاه ها) ترجمه مهدی مقیمی حمید جرجانی، تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
۹. گسن، ریموند (۱۳۸۵). جرم شناسی نظری، ترجمه مهدی کی نیا، تهران: نشر مجد.
۱۰. محمد نسل، غلامرضا (۱۳۸۷). سیاست جنایی اجرایی پیشگیرانه پلیس، پایان نامه دکتری، دانشگاه تهران و (۱۳۸۷). پیشگیری وضعی از جرم در اماکن ناجا، مجله نظارت و بازرسی، شماره ۶.
۱۱. معین، محمد (۱۳۷۵). فرهنگ فارسی، تهران: انتشارات امیرکبیر.
۱۲. میرخلیلی، سید محمود (۱۳۸۵). پیشگیری وضعی از جرایم با نگاهی به سیاست جنایی، پایان نامه دکتری، دانشگاه تهران.
۱۳. ولایی، سید مسعود (۱۳۸۰). علل ارتکاب رشاء و ارتشاء در نیروهای مسلح، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی (واحد تهران مرکزی).

1. Clarke, R. V. Theoretical Background to Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) and Situational Prevention.
2. Clarke, R(1992) situational crime prevention: successful case studies. New york: harrow and heston.
3. Felson, M., and Clarke, R. V. Opportunity Makes the Thief (Practical Theory for Crime Prevention).
4. Michelle rogevson and Ken pease, privacy identity and crime prevention: university of hudders field.
5. Newborn, T. (1999). Understanding and Preventing Police Corruption: Lessons from Literature.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شروېشگاه علوم انساني و مطالعات فرهنگي
پرتال جامع علوم انساني